

Бойко Роман,

студент 1 курсу магістратури Інституту права
Національного університету «Острозька академія»

ВИБОРЧІ СПОРИ В УКРАЇНІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇХНЬОГО ВИРІШЕННЯ

Вибори є одним із ключових інститутів демократичної держави, оскільки саме через виборчий процес громадяни реалізують своє право на участь в управлінні державними справами. В Україні це право гарантоване Конституцією України, яка закріплює принципи загального, рівного та прямого виборчого права при таємному голосуванні [1]. У сучасних умовах розвитку державності питання забезпечення чесності та прозорості виборчого процесу набуває особливої актуальності. Водночас складність виборчих процедур та значна кількість суб'єктів виборчого процесу зумовлюють виникнення конфліктних ситуацій, що отримали назву виборчих спорів. Такі спори є невід'ємною частиною будь-якого демократичного процесу, оскільки вони виникають унаслідок реалізації різними суб'єктами своїх прав та інтересів.

Виборчі спори виникають у процесі організації та проведення виборів між суб'єктами виборчого процесу щодо порушення або неправильного застосування норм виборчого законодавства. Основною метою їх вирішення є захист порушених прав та забезпечення законності виборчого процесу [2]. У цьому контексті важливе значення має ефективне функціонування механізмів правового захисту. Правове регулювання виборчих спорів здійснюється нормами Виборчого кодексу України, який визначає порядок організації виборів та процедуру подання і розгляду скарг [3]. Водночас важливу роль відіграє Кодекс адміністративного судочинства України,

який встановлює порядок судового розгляду таких спорів [4]. Особливістю виборчих спорів є їх розгляд у скорочені строки. Це обумовлено тим, що виборчий процес має чітко визначені часові рамки. Зволікання з розглядом спорів може вплинути на результати виборів, що є неприпустимим у демократичній державі.

Виборчі спори можна класифікувати за різними критеріями. Зокрема, залежно від стадії виборчого процесу, виділяють спори на етапі реєстрації кандидатів, під час агітації, у день голосування та при встановленні результатів. Кожна з цих категорій має свої особливості [5]. Важливим є адміністративний порядок розгляду виборчих спорів, який передбачає подання скарг до виборчих комісій. Це дозволяє оперативно реагувати на порушення та усувати їх без звернення до суду. Судовий порядок вирішення виборчих спорів забезпечує незалежний контроль за діяльністю виборчих комісій. Суд може скасувати рішення або зобов'язати прийняти нове, що є важливою гарантією захисту прав [6]. Практика свідчить, що значна кількість спорів виникає щодо реєстрації кандидатів, проведення агітації та підрахунку голосів. У таких випадках суди відіграють ключову роль у забезпеченні законності [7]. Разом з тим існують проблеми, пов'язані зі складністю законодавства та можливим політичним впливом. Це потребує вдосконалення правового регулювання. Важливим напрямом є впровадження електронних технологій, що дозволить підвищити ефективність розгляду спорів та забезпечити прозорість процесу.

Отже, виборчі спори є важливою складовою виборчого процесу, а їх ефективне вирішення є необхідною умовою демократичного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Ключковський Ю. Б. Виборче право України. Київ: Юрінком Інтер, 2020.

3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
4. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
5. Смокович М. І. Судовий захист виборчих прав громадян в Україні. Київ: Право, 2019.
6. Шаповал В. М. Конституційне право України.
7. Марцеляк О. В. Виборчі спори: теорія та практика.